

Hana Hříbková

On the Emergence of the Novel *Life with a Star*

As is apparent from his personal estate deposited in the Literary Archive of the Museum of Czech Literature (LA PNP), Jiří Weil wrote most of his works first in pen or pencil in notebooks, then created a typewritten manuscript as the first version for correction.¹ His probably most celebrated novel, *Life with a Star*, was written in the same way.

Weil began to write the first version of the novel *Life with a Star* in March 1945 while living in hiding.² His original intention was to write his memoirs.³ A manuscript from this early phase has been preserved in the LA PNP: twelve size A5 pages handwritten in pencil and six size A4 pages in a combination of handwriting and typewriting.⁴ The first pages of the manuscript⁵ are pure autobiography: Weil describes the days just before the war, the first days of the war and the complexity of trying to decide whether to emigrate:⁶

Maskir

Patnáctého března jsem se zhroutil. Mám dávno /poškozené/ nervy a žil jsem tehdy podivně, potácel jsem se jaksi a nevěděl, co mám dělat, měl jsem pozvání do Anglie, a nechtělo se mi odejet. Žil jsem tehdy v Kobyliších, v domku, který patřil mým rodičům. Ale v Kobyliších jsem neznal nikoho, všichni moji známí žili v Praze, scházel jsem se s nimi v kavárnách. Nedařilo se mi předtím špatně, žil jsem ještě z honoráře za román, dokončil jsem nový a měl uzavřít právě

¹ For example, PNP holdings include what appears to be the entire collection of notebooks in which Weil wrote the unpublished novel *Perrotin*. Altogether he filled 44 size A5 notebooks.

² Until January 1945 Weil was protected from transports because of his „mixed“ marriage (he wed Olga Frenclová, a woman from a Roman-Catholic Aryan family, on 4 March 1942; it was the last legal “mixed” marriage in the Protectorate of Bohemia and Moravia). Weil was employed until that time (from July 1943 until the beginning of February 1945) in the so-called Central Jewish Museum as a member of one of the expert commissions cataloguing selected artifacts which had been shipped to the museum from abandoned apartments and synagogues. In January, however, “mixed” marriages were declared invalid and Weil was summoned for transport. He did not report. With the help of friends he feigned suicide by jumping from a bridge over the Vltava river. Until the end of the war he lived in hiding. His longest stay was with M. Pelc in Smíchov (from the middle of February until Prague was liberated in May).

³ From personal notes in pencil on a notebook. LA PNP, 32/C/25.

⁴ On the next-to-last page the typewritten manuscript continues in pencil. It ends on the first fifth of the last page.

⁵ The text printed here is from the manuscript preserved in LA PNP, 32/C/21. The text has been corrected according to the editorial conventions used in editions such as *Česká knižnice*. Only obvious errors have been corrected. Slanted brackets indicate words difficult to read; square brackets indicate added text; ellipses indicated completely illegible places in the manuscript. Parentheses indicate cuts.

⁶ In the postwar period it was common to record authentic personal experiences. This change to recording recent events in a literary fashion makes Weil’s work unique.

smlouvu⁷, kromě toho jsem měl slíbeny jakési překlady. A ještě jsem byl ... a psal články. Nikoli, nežilo se mi špatně ... oné zimy, ačkoli byla ... republika. Ale jinak to bylo hrozné a odporné, noviny se podobaly kanálům, ze kterých vylézaly všelijaké krysy. A mluvím-li o /mrtvých, vzpomínám/, že Rudolf /...dek/ volal po koncentračním táboře pro levé intelektuály a ... vydávali časopis /„Husova“/ nebo tak nějak, psal do něj Karel Schultz úvodníky, z nichž jeden přivoloval také kriminál na levé spisovatele. Jmenoval se, pokud se pamatuji, „Bez /trestu?/“. Ale život jaksi pokračoval za této idiotské druhé republiky. /Nu/, ovšem byly tu všelijaké /přízraky, demokracie byla ve ... a tisk řval „Židi, židi“.

V kavárnách se přece jen scházeli lidé a po sté omílali běžná tehdy témata, ještě se mluvilo o příhodách z mobilizace, ještě byly v paměti příběhy ze Sudet, noci plné hrůzy ze strachu [z] přepadení, bláznivé útoky v nákladních autech a rachot pušek, doprovázejících vpád do měst. Ale to vše se odehrávalo jaksi někde daleko, ačkoli přece Litoměřice byly blízko, ačkoli i odtamtud prchala mrtvola básníková.

V kavárnách seděli uprchlíci ze Sudet a stěžovali [si] na svůj hořký osud, byl mezi nimi i chebský advokát, spisovatel historických románů, který se chystal na cestu do Anglie, poslouchali jsme ho a kývali hlavou. Ano, odjíždí, ale my zde zůstaneme, neodjedeme. Byli jsme jakoby omámeni, jakási skleslost se zmocnila našich údů a duší, po dnech vzrušení, po mobilizaci a Mnichovu. Byli jsme vyčerpaní a toužili po klidu, chtěli jsme se podobat zvířatům, která zalezou do své nory⁸ a tam přečkají čas nebezpečí.

Pohrávali jsme si také s myšlenkou odporu, ale naše plány se podobaly míčku, vyhazovanému do vzduchu vodotryskem, hrály všemi barvami duhy, vznášely se nad zemí, ale za barvy a pohyb děkovaly jen vodě.

Viděl jsem poprvé (vlajky) prapory s hákovým křížem nad Německým domem, viděl jsem automobily ozdobené vlajkami, viděli jsme mnoho a mnoho příznaků, nemluvě ani o /štěkotu/ novin a nápisech na zdech: „Židi ven, Hitler sem.“

Město se zmítalo v křečích, a přece nějak žilo. Jako jindy /vrhaly/ reklamy barevné nápisy na chodníky, z automatů se nesly vůně škvařených jídel, lidé vycházeli z biografů, aby je uvítal řev kolportérů. Automobily se nesly městem, jako by nebylo tělo republiky rozervané, jako by jen [o] několik kilometrů [dál] nečíhalo nebezpečí. Kruh se svíral kolem města, my jsme však ještě žili ve vzpomínkách. V krámech byly vystaveny velké lodní kufry, krejčí šili po několika

⁷ The novel was *The Wooden Spoon*.

⁸ This motif was carried over into the final version of the novel.

oblecích, noviny uveřejňovaly předpisy pro vystěhovalce.

A v barech, v opilém třesku zněl „Lambeth Walk“, /hudba/ doprovázející Mnichov. Tento tanec zněl ze všech stanic v době návštěvy Chamberlaina v Godesbergu, byl hrán a předváděn Chamberlainem v Římě. Škrčené město se kroutilo v tomto tanci.

Nad ruzyňským letištěm se vznášely aeroplány, letící do Anglie a Francie, lidé se loučili se známými blízkými, pojednou se objevilo na startovací ploše šedivé, nehezské letadlo s hákovým křížem. A zdálo se, jako by [se] před [ním] /rozestupovala/, prchala lesklá a stříbrná letadla, před tímto (...) vzteklým dravcem (jakoby) /přilétlým/ z jiného světa.

Plavil jsem se po řece na kánoji za (těchto krásných) slunečných dnů, jež předcházely Mnichovu, řeka se /nezměnila/, ačkoli se zařezávaly drapáky do štěchovických skal, řeka zůstávala /němá/ uprostřed všeobecné malomyslnosti, otupělosti a hniloby. Pak nastala /odporná zima/.

Špína a kal vystupovaly z podsvětí, na ulicích se rojily podivné uniformy jakýchsi bůhví čím placených gard, /mluvilo se o „Vlajkařích“/, spolku, který se zabýval obhajobou rukopisů a psaním slátanin špatnou češtinou, který si najednou /osoboval/ právo politické strany.

Ještě byl jakýsi parlament, živořící z milosti, ale na Slovensku se utvořil Sněm a Hlinkovy gardy.

Smáli jsme se uniformám gardistů a jejich ... botám, jak se vynořovaly v Praze. Lidé v nich vypadali operetně a jaksi neskutečně /ve škrčeném, strízlivém/ a smutném městě. Pojednou se i Slovensko měnilo v jakousi cizinu, kterou se staly /předtím/ Litoměřice, Most a Ústí nad Labem.

Bloudil jsem po městě a četl anglické knížky. Naučil jsem se číst anglicky, když jsem si myslil, že odjedu do Anglie. Pracoval jsem mechanicky, tušil jsem katastrofu a nedovedl jaksi vybědnout z obyčejných zvyků. Chtěl jsem, aby život probíhal tak jako kdysi, nedovedl jsem se přizpůsobit, přerhat všechna pouta – to znamená odejet. Kouřil jsem tolik cigaret, až se mi dělalo zle a nehty jsem měl zažloutlé. Četl jsem a stále jen četl, jen abych nemusel přemýšlet a bojovat. Utíkal jsem zbaběle a nevěděl ani kam.

Tak probíhalo toto mezidobí v ... útěku, v nocích s cigaretou v ústech, s knihami a klasickou ... hudbou z radioaparátu.

Začal jsem tehdy chodit do Maislovy synagogy. Bylo /tu/ knihkupectví, kde se scházeli všelijací lidé, /málo/ vynikající spisovatelé, úředníci, agenti. Za pultem stál Pavel Maisl s tváří

tragického šaška a vedl nekonečné rozhovory. Byly tu i hádky, tak hlučné, že děsily náhodné kupce. Byly tu i vážné debaty. A vzadu v přístěnku za krámem mezi regály knih sedával někdy náhončí starokatolického faráře /Vochoře, zvaný/ „kardinál“, a (vydával) /prodával/ křestní listy, těm, kteří se stěhovali do ciziny. Jižní Amerika a některé jižní státy chtěly tehdy křestní listy.

Náš svět se rozsyřoval v prach, ale my jsme ještě žili ze starých vzpomínek, vypravovali si anekdoty, chodili do protějšího automatu na černou kávu a sbírali klepy o tom, kdo s kým chodí. Jako děti s řehtačkou stáli jsme proti /bouři/.

Soumrak byl nám stále po ruce. Ty všechny bouřlivé debaty, ty všechny anekdoty, klepy o známých nemohly zaplašit tušení budoucí katastrofy. Ti, kdož o ní mluvili, byli okřikováni. Bylo jim nadáváno [do] panikářů. A tak se vlekl čas až ke dni, kdy radioaparáty křičely zmatené fráze a kdy se do Prahy drala německá vojska.

Za onoho strašného dne, za mokrého sněhu a bláta, za bahna, v němž zněl čvachtot okovaných bot, díval jsem se na Václavském náměstí na tuto parádu. Lidé plakali nebo zatínali zlostí zuby, nadávali zuřivě nebo sklesle mlčeli. Jakési malé hloučky vítaly příchozí na Příkopech. Odplížil jsem se domů a lehl si jako spráskaný pes. Svíjel jsem se v posteli v bezmocném vzteku a zoufalství. Tak nyní to přišlo. To je konec.

Ale byl to konec i začátek. Konec života, jaký jsem si zvykl žít, a začátek plížení, kličkování, kroucení a ponižování.

Byl jsem chycen jakoby v kličku a snažil se vymotat. Stál jsem v nepřehledné frontě o povolení k výjezdu do Anglie, až bylo pozdě. Nezapomenu nikdy [na] přátelství Janovo⁹, který mi pomáhal v tomto nekonečném a zbytečném čekání, kdy padal mokrá déšť na zemi a nohy /vězely/ v blátě. Pokoušel jsem se dostat jinak za hranice, ale mé pokusy byly chabé, nedovedl jsem /riskovat/, byl jsem ..., jako bych byl omámen pohledem hada. Mlátil jsem a tloukl kolem sebe jako zvíře uzavřené v kleci. Byl jsem podroben zkoušce a neobstál jsem v ní. Začalo zatýkáni. Navyklý život se lámal, již byly vyhlášeny první protizidovské zákony. Stal jsem se židem, bezprávným /štvancem/. Ještě jsem mohl chodit do kavárny a do biografu. Ale smlouva na knihu byla neplatná, překlady již nebyly téměř možné a lektorství se chýlilo ke konci. Začínal jsem /pociťovat/ bídu. To všechno nepřijde nikdy naráz, to jsou všechno drobné částičky mozaiky, které pak dávají obraz, malé úlomky kamínků pečlivě k sobě skládané, kdy

⁹ Jan Mansbarth. Jiri Weil dedicated the poem *Bučilské proudy* to him as well as the third chapter of the novel *Mendelsohn is on the Roof* and a story in the collect *Colours*.

celkový obraz je načrtán na podkladě. Ještě zbylo noční bdění při hudbě s cigaretou v ústech. Ještě zbyla slova a hudba ciziny z radioaparátu, ale ta mi byla vzata, to přišlo však až později. Prozatím jsem bydlil pár týdnů u strýce. Byl to starý pán, bývalý boháč na poměry před první světovou válkou, (...) bývalý bonviván, který po celý život nepracoval, jen se příjemně, rozumně a opatrně bavil, až pomocí synů a špatného uložení peněz mu zbývalo jen trochu kapitálu.

Ale žil ve starých vzpomínkách na pohodlný, blahobytný život, vytahoval staré fotografie – hle, lov ... v Tyrolsku, hle Karlovy Vary, lázně v /St...u/, Benátky, předválečná Paříž, dámy a páni podivně ustrojení se procházejí pomalu po ulicích, všude vládne klid, mír a pohoda, nikdo nemusí nikam spěchat, nikde nečihá žádné nebezpečí, všechno je bezpečně /uložené/, hlídané majestátem státu. Strýc se nestaral o to, co křičelo denně rádio o nařízeních, policejních trestech, přihláškách, řízeném hospodářství. Nestaral se o zvuky pištců, jichž byla plná ulice, o příjezd Neurathův, kterého musili vítat školní děti, jako kdysi prezidenta Masaryka. Jeho svět byl ještě tam v předválečných dobách, nic jej nemohlo zbořit.

Avšak já jsem lítal s nervy napjatými po návštěvách, hledal jsem odpověď u různých lidí, /vyslechl/ nejrozmanitější mínění a zase byl sám s úzkostí, strachem a pochybnostmi.

„Židé“, řvalo rádio, „židé“, řvaly noviny, „židé“, řvaly /nápisy/. Chodil jsem do bohatě zařízeného měšťanského bytu v pátém poschodí, /tam/ svítilo prudce slunce a ovzduší bylo plné poklidného blahobytu, jako by se ještě nenatahovaly pařáty po obyčejném životě, jako by nezněly na dláždění dupot okovaných bot. Zněla tam hudba klavíru, jemná a vtíravá, byly tu měkké ženské hlasy, modulované a vyrovnané, vše bylo /pokryto/ pastelovými barvami lidské útulnosti. Ale ani v tomto prostředí jsem nenalezl klidu.

Stále odjížděli lidé do ciziny, záviděl jsem jim a sám jsem se o to pokoušel – malátně, bezmocně a nechtěně. Dával jsem míjeti všem příležitostem.

Jednou jsem již nechtěl čekat na člověka, který měl se mnou jít přes polské hranice, propásl jsem příležitost, onen člověk se pak dostal pohodlně do Polska a odtud do Anglie. A snad jsem ani nechtěl odejet.

Zalezl jsem do své nory, myslil jsem, že přespím tuto hroznou dobu, měl jsem tam spoustu knížek, svou velikou knihovnu, kterou jsem nashromáždil za tolik let, (myslil jsem, že) dovedl jsem žít skromně, nelekal jsem se nikdy bídy, hladověl jsem za svého života mnohokrát. Myslil jsem také, že bude stačit, když místo kaváren navštívím tu a tam nějakého známého. Avšak den

byl nekonečný, i když jsem přelouskal dvě knihy, zdálo se mi, že u známých mě nevitají příliš přátelsky, což bylo však nejhorší, nemohl jsem se uzavřít před skutečností. Bušila denně na dveře zákony, nařízeními, předpisy.

Vzpomínám na svého otce. Byl to starý člověk, živořící nyní v bídě. Avšak byl statečný v oné době, pracoval stále rukama ztuhlýma zimou, /přibíjel/ rámečky, /sháněl/ zrcátka a rozvážel je jako podomní obchodník po krámech. I jeho drtila doba, neměl již naděje, ale stále se snažil a pracoval. Já jsem se však ukázal malým, já jsem neobstál ve zkoušce časem.

Vděčím za mnohé v oné době příteli Janovi. Jakmile se objevilo slunce, jezdili jsme po řece. Ještě mi nevzali přírodu a řeku, ještě jsem se mohl dívat na olšovi a /vrbiny/, ještě jsem mohl zabořovat pádlo do vody a sledovat, jak stékají kapky z vesla, ještě jsem mohl ležet na dně loďky a dívat se do vysokého modrého nebe, slyšet, jak skřípe písek pod /přídí/ lodi, když přistává, natáhnout se do jarní trávy a vdechovat vzduch, spát ve spacím pytli na zemi a rozdělovat oheň mezi dvěma kameny. Ještě bylo možno si dát zaplnit termosku černou kávou a pít ji pak mezi dvěma záběry pádlem uprostřed řeky.

Jednoho dne jsme dorazili s Janem do Prahy opálení a /rozjaření/, chtěli jsme jít do biografu. Byl tam nápis „Židům vstup zakázán“. Chtěli jsme jít do kavárny, byl tam nápis „Židům nepřístupno“. Tak tedy i tohle mi vzali.

V den vyhlášení války proti Polsku, za krásného zářijového dne – byly krásné oba dva podzimy – i podzim republiky i podzim války –, jsme jeli na nákladním autě spolu s /lodkami/ do Živohoště, /tísnil/ jsme se na zemi a drkotali smíchovskými ulicemi, bylo nás namačkáno mnoho, ale byli jsme v radostné náladě – válka, to znamenalo vysvobození ze zoufalého stavu – to znamenalo naději, že nějak všechno skončí, ať tak či onak, bylo nám to lhostejné. Jen když vybědeme z toho bahna, do kterého jsme denně zapadali, z otroctví bez naděje.

Křičeli jsme do ulic „Na Varšavu“, jako kdysi Švejk „Na Bělehrad“, (nevěděli) netušili jsme ovšem, jak dopadne polské tažení. Dozvěděli jsme se to brzy z úzkostných výkřiků cizích rozhlasových stanic a z vítězného ryku pochodů. Zachytil jsem poslední slova varšavské radiostanice, když jsem poslouchal na dlouhých vlnách, byl to zoufalý ženský výkřik o pomoc, patrně padla do budovy studia /puma/.

A několik dní poté přišel strážník s /... bavorským/ německým špiclem, ovšem také Čechem, zabavit radioaparát. Spojení se světem bylo přerušeno. Byl jsem nyní sám uprostřed pouště, neměl jsem již ani hudbu. Jen knihy mi zbyly, chodil jsem ještě ke známým na poslech, [u]

(jedněch) známých jsem brzy po polském tažení zastal Vladimíra Rybu, redaktora „Národní práce“, mého starého známého z Filozofické fakulty, se kterým nás spojovalo mnoho společných zážitků, pozdějšího kolaboranta a /horlivého úvodníkáře/ nového režimu. Tehdy byl již tak napůl cesty ke své budoucí kariéře, vrátil se právě ze zájezdu novinářů z /Polska/ a vypravoval své dojmy, byly to strašné scény, aspoň tehdy se nám zdály strašnými – na začátku války. Mluvil o nich s hlubokým odsouzením, ale zároveň rezignovaně. Němci vyhrají, jsou příliš silní, musíme se přizpůsobit. Seděli jsme zmateni a zaraženi, neboť jsme věděli, že Ryba není hloupý člověk, že také nepatří k /oně prodejné/ pakáži, která je ochotna táhnout s /každým/ režimem, jen když zaplatí, k oněm odporným kanálovým krysám z „Vlajky“ a jiných plátků, kteří za desetikorunu jsou ochotni napsat jakýkoliv článek v příšerné češtině. (Aspoň) Ryba aspoň uměl česky psát.

Druhý člověk, který mluvil s jistotou o vítězství Německa, byl /Ludvík Jekl/, dopisovatel ... a „Lidových novin“. Mluvil o fanatismu německých vojáků, jak na stadionu před obecnstvem útočí proti sobě bajonety na ostro a bodají se do krve, někdy probodnou někoho k /smrti/, krev teče proudy, ale nikdo se tomu nediví, ani obecnstvo, ani vojáci. Vypravoval o dětech, které se bodají mečiky, také někdy k smrti a také to není nikomu divné. Vypravoval, jak ho přivezli automobilem do sídla Lužických Srbů, s velkou námahou tam našel starce, který mluvil rodným jazykem.

„Mojí synové a vnukové již neznají tuto řeč,“ stěžoval si hořce stařec a Jeklovi průvodci dodali: „Takhle to bude jednou vypadat v Čechách.“

Polsko bylo poraženo, vítězný pokřik pronikal ulicemi, prapory visely v průčelí domů, malé praporky ozdobovaly okna.

Hle dny, (...) přemožené, pocuchané, krásné bílé dny /u veletoků/, jak divně se vyjímaly, jak cize. Zdálo se mi, že jsem v jiném městě, ze strašlivé pohádky. Avšak musel jsem chodit po tomto městě, kde každý roh mluvil o ponížení. Přicházel podzim, zachmuřený a těžký. Ještě jsme [se] nevzdávali naděje, ale byla to slabá jiskérka.

Již jsem nesměl chodit do kaváren, jen do židovských oddělení, ale tam se mi nechtělo chodit, jen tu a tam jsem vklouzl s /Pavlem/ do jakési cukrárny, kde jsme potají pili černou kávu[.]

The first version of the manuscript ends halfway down the page; the paragraph remained unfinished.

The second version of the book¹⁰ is also autobiographical; the author tellingly entitled it *From the Memoir „Maskir.“*¹¹ These pages not only capture Weil's internal experiences, but also provide us with a valuable personal narrative regarding his work in the Central Jewish Museum during the war. For Weil himself this experience became a point of departure which he fully exploited not only in later versions of the novel *Life with a Star* but also in the novel *Mendelsohn is on the Roof* and further works:

Z knížky vzpomínek „Maskir“

Den začíná tupou bolestí hlavy a řinčením budíku, den /snidání/ suchého chleba a černé (cichorie) /... /. Oči jsou ještě sklízeny, je v nich únava malovaných lodiček, jsou všechny stejné tyto lodičky, kreslené tuší a malované vodovými barvami, vyplouvají s napjatými plachtami do neznámých moří a s nimi pluje i stesk i smutek večerních hodin, uzamčených osmou, hodinou poslední.

A ve vzduchu se chvěje ještě vůně laku, leží nad otmánem a přivírá víčka, je to vůně borovicových šišek, shazovaných zlomyslnými veverkami, do tíže spánku, od očí pokleslých únavou.

Hle den, začínající v šest hodin ráno a končící dvanácti hodinami [v] noci v /krychle/ srovnaných lodiček namalovaných na plechu.

Vycházím s hvězdou na levé straně kabátu, tep srdce přikrývá hvězda, žlutý a černý bod v rozbřesku dne. Kráčím ulicí kolem přeplněných tramvají ... A tehdy se již oči otevírají do široka, vstupují do nich domy, krámy a barvy. Padám pomalu dolů do města, ... život, jehož se nesmím dotknout.

..... Stál jsem kdysi na rampě Muzea, díval se dolů na sjíždějící tramvaje a automobily, kolem byl vítr a déšť, stál jsem tam, vycházeje po dlouhých hodinách z muzejní knihovny, a hlava se mi točila z pohledu na třpytící [se] svět, bylo krásné vyjít ze světla stolních lamp a ticha do dešťů, větru a bílého dne, nakloniti se nad zábradlím a uslyšeti hřmot...

¹⁰ The text printed here is from the manuscript preserved in LA PNP, 32/C/21. The text has been corrected according to the editorial conventions used in editions such as *Česká knižnice*. Slanted brackets indicate words difficult to read; square brackets indicate added text; ellipses indicated completely illegible places in the manuscript. Parentheses indicate cuts.

¹¹ Mazkir (Hebrew for „Remembrance“); the memorial prayer said on Yom Kippur and the final days of pilgrimage holidays.

Stojí nyní přede mnou jako výhružný stín, není již Muzeem, ale obludou, příšerou zdobenou lomenými háky, na omšelých barvách křičí krev a rampa se klene nad škraceným městem, do něhož kráčím.

A tehdy se setkávám s Hanou V., její hvězda je čistá a září do polotmy rána, jdeme spolu do práce, zatímco mé lodičky v červeném kufříku vyplouvají, aby byly váženy, počítány a baleny, aby se měnily v chléb, cukr, margarín a draze placenou cigaretu.¹²

Smějeme se, protože se před námi rozvíjí koberec dne. Šlapeme a vypravujeme si drobné příhody, říkáme – Jakobovič¹³ je lovec, chodí kolem kancelářských místností v trepkách a číhá, přiloží ucho ke dveřím a naslouchá, jestli z pokoje zní klapot stroje a hlas, diktující popisy mrtvých předmětů v cizí řeči, kterou z nás obou nikdo neumí¹⁴, a tehdy se začínáme s Hanou V. smát – je to překrásná věc, je to veselá věc popisovat předměty jazykem, který z nás nikdo neumí, jak asi sténá tento jazyk, když je tak kroucen, vyrážen, kuchán a roztahován, onen jazyk, kterým na nás řvou, kterým jsou vydávány rozkazy k transportu, policejní vyhlášky a rozsudky smrti.

Smějeme se uprostřed zoufalého pobíhání lidí, spěchajících do práce, překračujeme Můstek, vpadáme do Starého Města. A nyní jsou před námi domy, vítají nás lomenicemi střech, smíme se na ně dívat, smíme se dát podrobit jejich krásou. Zacházíme si, abychom se podívali na Staroměstskou radnici, ještě tu je, ježto my jsme dnes, ještě nás nezavřeli, neodvlekli do transportu, nehodili do plynových komor, ještě jsme zde a kolem nás domy, na nichž pohled je nám dovolen.

¹² To earn a bit of extra money, Weil spent many evenings painting little boats on metal boxes of matches for a painter from Letná. Weil provides more information in an as-yet-unpublished short story called *Return: Otevřel jsem dveře a za nimi stál voják v uniformě západní armády a můj známý, majitel lakýrnického závodu, pro něhož jsem za války maloval na plechové sirníky lodičky. Namaloval jsem tisíce lodiček, ačkoliv neumím vůbec malovat. Lodičky byly dodávány do vybombardovaných německých měst, aby tam bylo vůbec co prodávat. Byla to dobrá věc, malovat lodičky, ale budu o tom vypravovat někdy jindy. Uvítal jsem rád majitele lakýrnického závodu, protože mne za války zachránil před hladem, a uvedl jsem ho s vojákem západní armády do pokoje.* LA PNP 32/C/18.

¹³ Tobias Jakobovits (1887–1944), a Hebraicist, librarian for the Jewish Religious Community of Prague, rabbi and teacher of religion. In the Central Jewish Museum he worked as a member of a commission that dealt with confiscated books, he translated Hebrew writings on confiscated objects and led a group of Hebraicists, who with him created an exhibit of Hebrew books and manuscripts. Such exhibits were created secretly and were not open to the public. This exhibit prepared by T. Jakobovits and his team was finished in November 1942. (For more information see Volavková, H.: *Příběh Židovského muzea v Praze*. Prague 1966; and Bušek, M.: *Naděje je na další stránce*. Prague 2007.)

¹⁴ German.

Vcházíme do školy¹⁵, přeměněné v úřadovny Muzea, našeho muzea, které se jmenuje všelijak v úředních výkazech, není muzeem, nýbrž skladištěm, nebo také někdy oddělením K., což znamená kulturu, snad, nebo také jen písmeno abecedy, nesmí se vyslovovat slovo „kultura“ jen oddělení¹⁶ K. (Úředně) nejsme (a neexistujeme) /.../, zavázali nás jakýmsi slibem, že nebudeme nikomu vypravovat, co se děje v našich úřadovnách, svolávají jakési apely, na kterých opakují – nejste, nepracujete, jste stínem, písmenem K. A písmena K. se mění v klapot psacích strojů, v zapisovaná slova, diktovaná [v] cizí řeči, v krabice kartoték a předměty ukládané ve skladištích, v lesk dopadající na stříbrné nástavce, na korunu, na štít s vytepanými ornamenty lva z Judy, písmeno K. z Kafkova románu „Zámek“¹⁷, jehož tajemstvím nikdo nepronikne.

Leží přede mnou předměty, které jsem nikdy předtím neviděl¹⁸, plástíky na Tóry, opony chrámové¹⁹, jsou na nich hebrejská písmena, která neumím číst, vypravují o smrti a o narození, jsou na nich jména dárců a žehnání nejvyššímu, jsou zetlelé, roztrhané, proměnily by se v staré hadry, kdyby jim nedodávalo lesku zlaté vyšívání bachraté koruny a lvi, jež se někdy podobají ustrašeným štěňatům.

Ubozí lvi, /uvěznění/ na plásticích a chrámových oponách, nikdy nedovedli pořádně zařvat, jako onen lev z týdeníku Metro-Goldwyn-Mayer²⁰. Je tu stříbro, leskne se matně, má tepané nebo lisované ornamenty. Vytaženo z přítmi chrámů, podobá se leklým rybám, jež sebou (hází) házely na cizích březích, aby se nikdy již nevrátily do rodného živlu. Kořenky v podobě věžiček přinášejí prchavou vůni Arábie, vonného koření. Ručičky zvané jad neukazují již na posvátná písmena, leží tu mrtvé v mažetkách s prstíky špatně formovanými, nebyly nikdy rukama pracujících, jen dětskýma ručičkama a nataženým ukazovákem, vyčítavým a poučným. Cinkají

¹⁵ The building of the former school in Jáchymova Street, later the seat of the Jewish Museum in Prague until 2001.

¹⁶ During World War II the Jewish Museum in Prague was re-named by the Nazis as the Central Jewish Museum. Its activities commenced at the beginning of August 1942 under the auspices of the so-called Cultural Department of the Jewish Religious Community.

¹⁷ This reference clearly confirms the influence of Kafka's works upon the novel *Life with a Star*, which was highlighted in the epilogue by J. Grossmann and condemned by contemporary critics. Bureaucratic machinery similar to that experienced by the main character of the novel, Josef Roubiček, and the strangeness and utter opacity of spaces of official authority, which is represented in Kafka's works by excessive numbers of secret and often imprecisely labeled doors, is also found in the works of N. V. Gogol, which Weil knew well.

¹⁸ Weil did not practice Judaism and it is clear from this reference that no one in his family actively practiced Judaism.

¹⁹ It is clear that in the period in which Weil wrote these lines, memories of cataloging objects were still fresh in his memory; he automatically describes the temple curtain as „curtain temple“ – that is, according to the word order used in cataloging.

²⁰ The world-famous American film studio.

rolničky nástavců na Tóry, uškrčeným zvukem; není to zvuk zvonku přivolávajícího radost, není to řinčení svatebních rolniček, není to hudba jízdy na saních za mrazivé noci, [kdy] sedíš zabalen v těžkém kožichu a sníh skřípe, jede dlouho lesem a někde v dálce tě čeká teplý krb, horké víno a jídlo připravené pečlivými rukama. Nikoli, to jsou zvonky sirotků svolávající k vodové polévce, nezvoní k umíráčku, snad jen svolávají myši, zalezlé v dírách, aby na krátký okamžik vyběhly a spustily rej, a potom, aby se rozprchly, jakmile se ozve nejmenší šustot.

I dřeva jsou tu /podivná/, hole a talíře Tór, cedrová těžítka s vyřezávaným chrámem jeruzalémským, krčí se do své žluti s černým žilkováním, jako by byly nuceny nosit hvězdu a ploužit se s ní po ulicích. A porcelánové mísy, jež se nepodobají mísám, nýbrž předstírají, že jsou lasturami, předstírají špatně, neboť jejich perleť je zvadlá a křiklavá.

Pod stolem se /váli/ harampádí – plechové pokladničky, z nichž nevypadne knoflík, háky, skoby, mísy na umývání rukou. A někdy [se] zableskne nůž se zrezivělou střenkou, již nikdo jím nebude zabíjet zvířata, již nikdy se nevykoupe v krvi obětí.

Třídím předměty na dlouhých stolech, oblečen v talár, který nahrazuje pracovní plášť, je na něm také hvězda s nápisem v cizí řeči, špatně našitá a ušpiněná, prach se vznáší ve vzduchu, zápach tlení stoupá ze starých opon, drapérií a pláštíků. Beru jeden předmět po druhém, větším na něj číslo, jako had vyskočí z krabičky ocelový metr a zableskne se na slunci, kladu [na] mísy vah stříbrné štíty.

Lvi jsou váženi a dívají se starostlivě, měděná /září/. Do klapotu stroje²¹ mísím svůj hlas, diktuji popis v řeči, kterou neznám, vymýšlím slova, která /by/ zachytila, že tyto předměty jsou, že mají jakési tvary, rozměry, že patří do jakéhosi století. Hebrejské nápisy, kterým nerozumím, mi vyhrožují, vyčítají mi mou nevědomost, nedbám o ně a pronáším na[d] předměty svůj soud, vážím je, oceňuji a zařazuji. Pak je skládám do polic, nebo házím pod stůl, jsou-li to předměty bezcenné. Vstupuje nehlučně Jakobovič, mluví jazykem, který je jakousi podivnou směsí němčiny a češtiny pronášené polským přízvukem, říká, že je čísel málo, že pracovní výkon

²¹ Here Weil describes the origin of so-called catalog cards. These cards (from the years 1942–1945) gradually evolved into the so-called War Catalogue containing data on all objects that were deposited in the museum. In addition to the title of the object, each card included a brief description and further identifying information: its dimensions, translations of Hebrew inscriptions, etc. The cards dictated by J. Weil are marked “Dr. W.” The catalog has been preserved and is deposited in the Jewish Museum in Prague. After the war the system of cataloguing continued on the same basis and the so-called Postwar Catalog was compiled (this catalog includes objects deposited in the museum shortly after the war). Weil’s autobiographical recollections of the gathering and classification of objects can be compared with the memoirs of H. Volavková (in the previously mentioned publication Příběh Židovského muzea v Praze) and K. Poláček (his personal diary from 1943).

klesá, že Günther²² ve Střešovicích se bude zlobit nebo že se bude zlobit Rahm²³ nebo Burger²⁴, to jsou jména /gestapáků/, kterým podléháme a ze kterých nikoho neznám, až na Burgera, nejmenšího gestapáka, jenž sedí za stolem, dívá se do vzduchu a patrně umí jen jedno slovo – „weiter“, protože jsem jiné od něho neslyšel. (Ostatní prý umí fackovat, vraždit, řvát posílat do Terezína a do plynu, jsou všemocní.) Ti ostatní jsou jen jména, jména hrůzy, slz a utrpení. Únava se mě zmocňuje, když nastává poledne, víčka se klíží, diktuji nyní pomalu, měřím a vážím již nedbale, ale předměty se kupí v policích a pod stoly roste hromada harampádí. Avšak mezi tím dnem, začínajícím v sedm hodin a končícím ve vůni laku o hodině dvanácté, mezi dnem hadrů, porcelánu, stříbra a lodiček, vyroste oáza, stromy vyrazí až do nebes, stan v pestrých barvách se stane útočištěm, cinkot lžiček vítá karavanu, vezoucí poklady nesmírného bohatství. To je hodina čaje [a] odpočinku. Scházíme se v čistírně, kde vládne strojuvůdce Roubíček²⁵, v místnosti, kde je vždy teplo, protože topí zkušená ruka pod kotly, vlak vyjíždí z výtopny do neznámých krajů, hučí kolem nás v sykotu páry unikající z čajníku. Sedíme u velkého stolu, na němž jsou rozprostírány chrámové opony, a pečlivé ruce nám nalévají čaj z různých bylin a šípků, přikusujeme chléb namazaný marmeládou nebo umělým máslem a zdá se nám, že sedíme u prostřeného stolu, prohýbajícího se pod tíhou lahůdek. A tehdy vypravujeme příběhy z dávných let o šunce, mléku a másle, o životě prostém a lidském, o krabičkách sardinek, které se vršily před výklady krámů, o kulatých sýrech s červenou kůrou, o houskách, jež se rozplývaly v ústech. Tady sníme o budoucnosti – všechno bude, jak bylo, budeme moci vyjít na ulici, koupit si párek, sednout si do kavárny, zaplavat si v řece, všechno bude na dosah ruky. Nebo vypravuje Roubíček příběhy o železnici a parostrojích, o pístech a ventilech, o jízdách noční tratí, o městech, kterými projíždí vlak. Jak je to dlouho, co jsme nejeli vlakem, vypravujeme o cestách, o ... nebo Libřicích. Venku obchází šelma, jmenuje se Miller²⁶, je to gestapák, který zastavuje lidi s hvězdou, otvírá jim aktovky, není-li v nich jablko, vpadá do bytů, ... a prohlíží, nejsou-li v popelníčku stopy po

²² SS-Sturmbannführer Hans Günther, head of the Zentralamt (until 1942 the Zentralstelle) in Prague.

²³ SS-Obersturmführer Karl Rahm, commandant of the concentration camp in Terezín; according to H. Volavková he approved sketches for secret exhibits created in Prague synagogues. (Volavková, H.: Příběh Židovského muzea v Praze. Prague 1966, pp. 127 and 130).

²⁴ SS-Obersturmführer Anton Burger, commandant of the concentration camp in Terezín.

²⁵ Compare with the figure of the railwayman in the final version of the novel *Life with a Star*.

²⁶ His full name has unfortunately not been found. Known historical figures include SS-Gruppenführer Heinrich Mueller, the commander of the Gestapo, and Karl Müller, secretary of the Gestapo in the town of Tábor. Neither of them worked in Prague. The story of members of the Gestapo who "hunted" people in the streets of Prague is also mentioned in the correspondence of J. Weil with F. C. Weiskopf. LA PNP 32/C/13.

cigaretách nebo neleží-li na stole noviny. Již spoustu známých zadávila tato šelma, jež se vynoří neočekávaně, neznámo z jakého pekelného propadliště, odvléká lidi do svého brlohu, odtud pak mizejí do Terezínské pevnosti a Osvětimského plynu²⁷. Nemluvíme, nechceme mluvit o této šelmě, zde s šálky kouřícího se čaje sedíme u stolu a mluvíme o cestách, o lásce, o umění, o radosti, zde v tomto světě ohraničeném jednou místností mluvíme o svobodě, o [tom], jak je krásná, jak voní jako čerstvě upečený chléb, jak je nutno ji znovu dobývat a jak je nutno ji milovat. (Zde v tomto pokoji víme,) Říkáme si, co to znamená být člověkem.

Pak se vracíme znovu ke své práci a rozcházíme se do svých pokojů, znovu rachotí psací stroj, znovu беру do rukou předměty a věším na ně čísla, znovu diktují jejich popis v cizí, nepřátelské řeči.

Tak plyne den, /přerušovaný/ poplašnými zprávami – půjde transport, dojde na smíšené, Miller zatkl včera sedm lidí, budou nařízeny nucené rozvody, zprávy se rojí, jsou to zprávy překroucené, vymyšlené, ale přece bodají a pálí, hle, sedíš a žvýkáš svůj chléb namazaný marmeládou a zítra tě vytáhnou jako králíka z kotce a povezou někam do horoucích pekel na hanebnou smrt. Ale vždyť: ještě žijeme, vždyť: nás obklopují domy, vždyť: ještě chodíme, jíme, spíme, vždyť: ještě jsme a naše ústa pronášejí slova, naše srdce se svírá, naše prsty se natahují a chápají věci. Tento den ještě patří nám, nádherný, nevýslovně krásný den, ještě na nás ulpívají oči, aby zachytily jeho záblesky, vstupuje do nás v drobných radostech.

A když se vleču domů pěšky, protože nemám povolení k jízdě tramvají, loučí se se mnou den a /město/, protože mě očekávají lodičky, únava dává očím dálku a ulice se prohlubují, mívám je pomalu, ulpívám na nich, jako bych se s nimi loučil, hle dům Na Rybníčku, kolem kterého chodím, je malý a nízký a dole je obklopen kachlíky, těším se již na tento dům, těším se na průhled, který vidím. /Hasičský/ dům, na dvoře (jsou) seřazeny stříkačky, stoupám pomalu jakoby do velké výše, jakoby na nějakou horu, ze které je možno vidět půl světa. Jezdí po ní tramvaje a já si říkám, nyní bych byl tedy přijel a musil bych jít stejně pěšky, je to přece jen malý kousek od stanice, musím již dojít, za chvíli budu doma, kde mě čeká teplo a jídlo, poroučím nohám, aby ještě šlapaly, aby se nedaly pokořit únavou.

Nyní si sedám ke stolu v /pokojíku/ rozděleném na tři rodiny, mezi starodávným těžkým vyřezávaným nábytkem, který patřil kdysi mým rodičům²⁸. Pak odpočívám, ale jen málo, jen

²⁷ This reference serves as evidence that this is a postwar text; Weil did not find out about gas chambers until after the war.

²⁸ The exact date of death of his parents and sister is unknown. His sister Hedwika was deported from Terezín (destination Auschwitz) on 26 October 1942 and his parents (destination Treblinka) on 19 October 1942

kratičko, protože na mě čekají plechové krabičky, vybaluji je z kufříku a rozkládám na podnosy, namáčím štětec do vody a roztírám barvy, natírám bílé /plachty/, lodní kýly /smutnými/ barvami, ale moře je veselé, vlní se v modré barvě, zpívá o dálkách, o pobřežích, o žocích kávy a burských oříšků, maluji rád moře modrými veselými vlnovkami. A někdy se mi stává, že usínám v jeho kymácení[.]

As Weil himself writes, he later decided to convert his memoirs into a novel about the clerk Roubíček,²⁹ dedicated to his wife Olga:³⁰

Kniha vzpomínek „Maskir“.³¹ Začal jsem ji psát v ilegalitě v březnu 1945. Prvních patnáct stránek ruším. Nebyly takové, jak jsem si přál. Úryvek asi z prostředku jsem napsal do Kvartu³².

Obsah: snažit se neosobně, jen odraz nálad. Forma vyprávění – /nikoliv/ epické, se vsuvkami vzpomínek.

This new version of the novel was prefaced by Weil's interview with Otokar Fischer about the threat of war. In the next typewritten version³³ the author left out the section with the interview and returned to it later in the form of a short story.

It is certainly worth mentioning that one of the working titles was *Hour of Truth*,³⁴ later used as the title of an anthology of short stories.

(according to Dr. K. Svobodová, Shoah History Department, Jewish Museum in Prague).

²⁹ The author's personal experience of war led directly to the creation of the character of the anti-hero, the „little person“ against the backdrop of „big history“, losing his identity, who in confrontation with reality tries to embody the role of the „Kafkaesque beetle“ – to cope with the situation using truly absurd forms of passive resistance. In the moment when the exterior world to which he was accustomed falls apart, he creates his own microclimate, in which he surrounds himself with a fictional world of books and weaves around himself a protective net of dreams and memories. He displaces from his consciousness the reality of the Protectorate and tries to become invisible to the outside world. However, just like Kafka's beetle, Roubíček is finally forced into confrontation with his environment. It is not possible to remain unseen in the “new order” created by the Nazis, no matter how much he, like many other characters in the novel, might have wished it. (Compare with the first, purely autobiographical version of the novel in which these features of the main character are identical.)

³⁰ LA PNP, 32/C/25.

³¹ A year later, the author added a note written in violet colored pencil (see the text in square brackets): *Kniha vzpomínek [byla předělána na román] „Maskir“.*

³² The text that was eventually published in *Kvart* was not Weil's extract from the novel *Maskir* but rather his short story, which was also published in the anthology of short stories *Colours*. See *Kvart: An Anthology of Poetry and Science, 1945–1946*, volume 4.

³³ LA PNP, 32/C/21.

³⁴ The motivation for choosing this title is apparently from a lecture by J. Weil, „It's a good thing that you ask.“

According notes from 1946³⁵ in Weil's notebook, the newly emerging novel should capture not only Roubíček's life while waiting for transport, the protagonist's fear, misery and loneliness, and his inability to adjust to the new conditions, but also his going underground and his anti-fascist resistance.³⁶

Vnější osudy hrdiny: Je vyhozen z kanceláře, nemá z čeho žít. Živí se odpadky v polorozbořeném domě. Rozejde se s Růženou, sám, ze studu. Růžena nechce, je povolán ke kopání, dostane facky a kopance, pak pracuje na zahradě. Čeká na transport, nestýká se s nikým, je sám. Seznámí se s druhým ..., pomalu překonává strach, vstupuje do ilegality. Zařadí se do sabotážní skupiny a spolu s ní vyhazuje most. Charakteristika Růženy: Zdravá dívka, má Josefa upřímně ráda.

... Josef Roubíček ... charakteristika: Je účetní ze židovské rodiny, vykolejený. Hitlerovský převrat ho zastihne nepřipraveného, prodělává změnu, nejdříve strašlivý strach, osamělost, rozchod s Růženou, bída v mansardě, neschopnost se přizpůsobit.

As an examination of the last working version³⁷ reveals, however, the novel underwent further significant changes before it was published. Weil crossed out several paragraphs, sentences and even individual words. For example, by shortening the utterances of the officials and messengers he made their conversations seem more clipped and unpleasant and strongly dehumanized them (compare with the work of F. Kafka). To cite just one example: an official's relatively humane reply to Roubíček's question regarding where he should go with the summons he had received – „*Musíte jít do druhého patra, tam je registrace, poznáte to hned, je tam již od rána spousta lidí.*“ – was replaced by the sentence „*Musíte jít do druhého patra, tam je registrace, vždyť to máte napsané v přízemí, copak neumíte číst?*“

³⁵ He wrote the fifth chapter according to notes in this diary in Geneva.

³⁶ LA PNP, 32/C/25.

³⁷ They are deposited in LA PNP. Several working versions written in 1946 and later have been preserved (some chapters were preserved in both handwritten and typewritten form, some in only one of the two). LA PNP, 32/C/21. LA PNP, 32/C/25. On the basis of individual working versions it is possible to reconstruct the genesis of the novel's title: 1. *Maskir*, 2. *Hodina pravdy, hodina zkoušky*, 3. *Stráž nad mrtvým* 4. *Stráž u mrtvého* 5. *Život s hvězdou*. It is interesting that Weil, in all working versions from 1946 onward, included at the beginning of the first chapter the information that this was the „first volume“ titled „Look into the Night.“ Weil's intentions regarding the number of volumes and the point at which the chapters would be divided remain unknown. The final printed version of the novel has 23 chapters and is not divided into separate volumes. The sentence „I look into the darkness“ is found in the printed final version of the novel at the end of chapter 16. Weil may have intended to divide the novel at this point.

Weil changed the words „Jew,“ „Hitler“ and „SS-men“ to „us“ and „them“, which greatly affected the overall tone of the work. The main character Roubíček is portrayed from the beginning as a character who loses his sense of self and replaces it with a collective „we.“³⁸ The changes also altered Roubíček's relationship with one of the key characters, Růžena.³⁹ All names of existing streets, names of institutions,⁴⁰ German sentences and mentions of concentration camps⁴¹ were also deleted.

The author may have left out almost all proper names in an attempt to create a timeless message. At the same time, however, it is important to note that the story was written immediately after the war, when the events were still fresh in people's memories. It was not necessary to provide exact dates and titles. Hidden allusions and hints⁴² were enough to clarify for the reader the entire context in which the story took place.

„Weil se bránil tomu, aby se román četl jinak, než byl napsán a míněn, aby byl vyňat ze svázanosti s historickou konkrétní situací.“⁴³

³⁸ All characters intentionally lack external characteristics. Very rarely there occur a few fleeting details – the majority in the context of a description of an overall situation. These „hypothetical figures“ help the reader view the novel in a wider context and see in these characters the fate of all inhabitants of the Protectorate. Josef Roubíček's appearance is not important. Only he himself, in the moment when, at the end of the story, he begins again to become a “living being”, needs to confirm his own existence and behold his own face. The mirror that should show that he is real shows the true face of a person who has already long been counted among the dead. Finding out how he looks, however, does not destroy the character, as it might have done earlier. Exterior appearances become unimportant; it is only the journey to the center, where the character seeks and finally even finds his lost self, that matters. The characterization of people by name also fails in the moment when we become aware (that moment is one of the key situations in the novel), that there were many such Josef Roubíčeks, many people with the same name and fate. The emphasis on changes of fate is therefore linked in the novel with the symbolic condemnation of the name.

³⁹ Weil, against his original intentions, finally changed the character of Růžena into a character who is a largely hypothetical figure. We do not know until near the end of the novel whether she is actually alive or only a figment of the imagination of a person on the verge of mental collapse. Her existence is denied at the very beginning of the novel, even though Roubíček often speaks to her in the most critical situations and in his internal monologues. She becomes an important source of memories, in which she materializes, memories, which he recalls in the context of current experiences. Except for relatives she is the only link with the past, which Roubíček tries to hold on to. This type of retrospective, which enables a contrasting view of the situation before the war and after the war, gradually disappears from the story together with the memories of the time before the war, as a result of the loss of the character's own sense of identity. They finally return at the end of the novel, when Roubíček finds his sense of self again.

⁴⁰ The only exception is the villa in Střešovice. Střešovice is the only location of an institute that is identified by its real name. In this way the author creates a view of this place as a symbol of Nazi evil (see also footnote 48).

⁴¹ In this way Weil intensified the feeling of anxiety before the unknown and at the same time made the situation more realistic – the majority of Czech Jews in that period truly had no idea where they were going.

⁴² Anchoring of the story in Prague streets (mentions of Prague and the Old Town) and the European context (mentions of Poland, England, France).

⁴³ Grebeníčková, R.: Jiří Weil a moderní román. In: Weil, J.: Život s hvězdou. Prague 1967, p. 30.

Only by understanding the historical background of events is it possible to fully realize what the author attempted to show with his novel above all else – that the story of the ordinary man Josef Roubíček and his friends was only the tip of the iceberg in a whirlwind of events, only a small fragment in a mosaic revealing the horror of a regime that caused the suffering and death of thousands of normal Josef Roubíček:

„Účelem této knihy je boj proti fašismu, je to polemika proti nacismu a rasismu prostředky uměleckými.“⁴⁴

At the lexical level the author, with a few intentional exceptions, changed all expressions originally written in colloquial Czech to more neutral expressions. J. Holý, in his „Commentary“ on the most recent published edition of the novel *Life with a Star*, writes of the neutrality and mild bookishness of language and style.⁴⁵ In addition he notes that *„not only in the protagonist’s utterances but even in dialogues we do not find figures of speech, features of colloquial Czech, slang, etc.“⁴⁶*

As is evident from the extant drafts, the author deleted all such expressions or changed them to more neutral words, thus achieving his own stated objective: *„to try to create an impersonal reflection of the mood.“⁴⁷* Holý makes an interesting observation regarding the only exceptions at the lexical level, when *„as a contrasting exception expressive verbs are used in the scene in Střešovice.“⁴⁸*

The novel was published for the first time in 1949 in ELK in the edition “World” with a preface by Jan Grossmann. An evaluation preserved in the archives that was written by Radovan Krátký ends with the words:

„Děj je tak zoufale pravdivý, [...] tak civilně napsaný, že nikdo jiný než sám Weil, který zde uložil mnoho svých zážitků, nenapiše a nebude moci napsat podobný román, román, který musí být napsán a čten, abychom viděli okupaci také v jiném pohledu než je falešný, vyhlaný a

⁴⁴ Weil, J.: Autor „Života s hvězdou“ vysvětluje. In: Věštník ŽNO, 1949 (15. 4.), č. 15 – 16. LA PNP, 32/C/29.

⁴⁵ Holý, J.: Komentář. In: Weil, J.: Život s hvězdou (triptych), ed. J. Víšková. Prague 1999, p. 495.

⁴⁶ Ibidem.

⁴⁷ LA PNP, 32/C/25.

⁴⁸ Holý, J.: Komentář. In: Weil, J.: Život s hvězdou (triptych), ed. J. Víšková. Prague 1999, p. 495.

*papírový pohled s němých barikád nebo pohled bývalých kolaborantů, snažících se honem ospravedlnit.*⁴⁹

While readers and friends enthusiastically received the book, it was subjected to sharp criticism by „experts“ immediately after its publication and quickly withdrawn from circulation⁵⁰ – as totally incompatible⁵¹ with the literature of socialist realism. Weil was hit by a wave of unfair criticism that the despairing authors was almost unable to face. Criticism of the work resulted in Weil’s expulsion from the Union of Czechoslovak Writers and, with it, from his official social and literary life. Thus, for years, the work’s fate was sealed.

Only after Weil’s death did his wife Olga and friend Jaroslava Vondráčková manage to have a new edition of the work published. In 1964 *Life with a Star* was reissued (by the publisher Mladá fronta) with a newly written preface by Jan Grossmann. The novel was also finally published abroad (for example, in 1965 it appeared in Poland, in 1973 in Germany, in 1992 in France and Italy, and even in Sweden in 1998 and in Japan in 1967). A further edition in Czechoslovakia in 1967 (by Odeon) was published with an extensive preface by Růžena Grebeníčková.

The 1960s became a period of rebirth for the novel. Several laudatory articles were published about “the rehabilitation of Weil.”⁵²

The novel was issued again in 1990 together with the novel *Mendelssohn is on the Roof* (by Československý spisovatel) and in 1999 in a triptych⁵³ (by the publishing house of the newspaper Lidové noviny), accompanied by the aforementioned „Commentary“ by Jiří Holý and „Edition notes“ by Jarmila Víšková.

⁴⁹ LA PNP, 32/C/26.

⁵⁰ Vondráčková, J.: Mrazilo-tálo, p. 78. LA PNP, 32/C/26.

⁵¹ „Contemporary critics branded the novel a ‚repulsive mockery‘ and in its central character found a ‚defeated bourgeois weakling, for whom life was a kind of existentially pathetic masquerade.‘“ Opelík, J.: I knihy mají své rehabilitace. In: Host do domu, 1964 (August), p. 56.

⁵² Although he was accepted into the Union of Czechoslovak Writers in 1956, true rehabilitation and literary appreciation did not take place until after his death. Syndicate published a press release about his rehabilitation in 1969. LA PNP, 32/C/14.

⁵³ With *Dirge for the 77 297 Victims* and *Mendelssohn is on the Roof*.